

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UW JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder. — Het nadrukken van de inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Drs R. H. Bremmer, Zwolle; Ds J. van Bruggen, Assen; Drs D. J. Buwalda, Kampen; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds L. Doekes, Hilversum; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Kampen; K. v. Hulzen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Apeldoorn; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Amsterdam; Mr Dr J. Meulink, Enschede; Drs H. M. Mulder, Kampen; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds H. J. Schilder, Utrecht; Ds J. Smelik, Groningen; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Grootegast; D. Stroot, Bussum; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds C. Vonk, Schiedam; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 14, Kampen; voor medewerkers: rechtstreeks aan hen of aan de administratie.

Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V., Goes, Tel. 2424 — Postrek. Nummer 406040 ten name van „DE REFORMATIE“, GOES.

Abonn.: f 4.50 per halfj., buitenl. f 11,— per jaar; losse nummers 20 cent, alles bij vooruitbetaling. Advertentiën: 20 cent per m.m.

INHOUD. Hoofdart.: De langzame haast des Heren, 6. — Uit de Schrift: Berusting? Neen — bekeering! (Jes. 55:7, 8, 9). — Schooldag 1951: Het grote gevaar. — Kerk. leven: Nooit-Oost Polder. — Een „troebele bron“

over „het klare bronwater uit Kampen's bornput“. — Prof. Meekes en Prof. — „dema inzake „Tenzij“. — Leuterpraatjes. — Gro. — Brieven. — Kerknieuws. — Verslag Generale Synode.

De langzame haast des Heren (VI)

HOOFDARTIKEL

Kortheidshalve willen wij inzake 't voorgaande aanvankelijk conclusie nemen. Het is deze conclusie: Over Gods langmoedigheid kan niemand een verstandig, dat is Schriftgetrouw woord zeggen, die de God van de besluiten niet erkent en eert. En het is niet zo, dat het spreken der Schrift over de langmoedigheid vanuit andere Schriftplaatsen een „dordtse“ correctie zou moeten ontvangen, al is natuurlijk, zoals steeds, het geheel der Schriften ook bij de uitleg van dit woord in rekening te brengen, maar dit woord zelf in zijn eigen zeggings is een protest tegen alle hedendaagse speculaties over de goedmoedigheid Gods¹⁾. In Zijn langmoedigheid BLIJKT Hij de Vastbesloten te zijn.

We watten nu de draad weer op. We hebben op Kain gelet. Maar naast Kain heeft Enos geleefd. In die naam Kain is de klank van: man, sterke man; man — ook in de afval. Enos betekent: mens in z'n zwakheid en afhankelijkheid van God. Dat wist Enos zich ook; daarom staat van hem: „Toen begon men de naam des HEREN aan te roepen“. „De naam des HEREN aanroepen“, dat betekent maar niet: bidden op zichzelf, maar dat is: publieke eredienst houden; als kerk, die God aanroepen, van Wie men zich afhankelijk wist, maar Die men tegelijk kende als God der belofte, als God der trouw. Ze wisten zich van Zijn genade afhankelijk, „steil“ afhankelijk. Maar ze wisten óók, dat die genade toegezegd was. Ze wisten — die zwakke kerk — dat van boven het heil moest komen; maar ze wisten óók, dat God beloofd had, dat het heil zou komen (Gen. 3:15). Ze wisten, dat ze geen heilstaat van beneden, van deze aarde konden verwachten, zoals Kain en Lamech uit zijn geslacht dachten; noemde Seth zijn zoon niet Enos? Maar ze wisten ook, dat God een koninkrijk der hemelen beloofd had en naar Zijn belofte (Zijn naam is HERE) dat Koninkrijk der hemelen op aarde zou doen komen²⁾. En die kerk, die zich zwak wist tegenover de Here en zich afhankelijk wist van Hem, ze was ook zwak tegenover het brute, krachtige, opdringende karnielische geslacht. Welnu: ziende, dat het zaad der vrouw in de overlast van het zaad der slang was en steeds meer zou komen en wetende eigen afhankelijkheid van God, hebben ze hun zaak gebracht voor de troon der genade, hebben ze gevraagd om het komen van hun recht. De HERE had toch de „moederbelofte“³⁾ gesproken, dat Hij vijandschap zou zetten tussen het zaad der slang en het zaad der vrouw

en dat wel het slangenzaad het vrouwenzaad de verzenen vermorzelen zou, maar dat het vrouwenzaad zou triumpheeren in het vermorzelen van de kop der slang. Dat evangelie was er voor Enos en voor de kerk van die dagen. Maar wat zagen ze? Een karnielisch geslacht, dat ondanks de vloek over Kain gesproken, steeds sterker werd en ook steeds brutaler in de afval van God. Zelf waren ze zwak. Toen brachten ze hun zaak voor de Rechter van hemel en aarde en riepen Hem aan: „Verlos ons God der legerscharen“. Maar zie: over Kain was God langmoedig: Hij haastte Zich wel Zijn vloek te volbrengen, maar het was de „langzame“, beheerste haast van de sterke God van het vaste besluit, maar óók over Enos is God langmoedig. Hij roept Kain niet weg in een vlaag van toorn, maar Hij stelt ook Enos niet in Zijn voldragen heerlijkheid in 'n vlaag van liefde. Ook nu haast Hij Zich wel Zijn belofte ditmaal te vervullen, maar het is weer de „langzame“, beheerste haast van de sterke God van het vaste besluit. Want Hij wil al de Zijnen toevergaderd hebben tot de kerk, die uitverkoren is voor de grondlegging der wereld en pas dan zal Hij alle „Enos-kinderen“ stellen in Zijn volslagen en voldragen zaligheid. Maar — en nu komt het! — reken maar, dat Enos en de zijnen hiermee hun WORSTELING hebben gehad. Die langmoedigheid van God, het is een zwaar stuk voor hen, die blijven naar het vervuld worden van alle Woord van God, het vervuld worden van Zijn vloekwoord en het vervuld worden van het Woord Zijner belofte. Een zwaar stuk voor hen, die de wereld zich groot en weerbaar maken zien en die de weerloosheid kennen van zichzelf, hoewel zij ergerenamen zijn van God. Jeremia zal later zijn worstelingen met dit stuk van de langmoedigheid in gebed brengen aldus: „O, HERE, Gij weet het, gedenk mijner en bezoek mij, en wreek mij van mijn vervolgers; neem mij niet weg in Uw langmoedigheid over hen; weet, dat ik om Uwentwil vermaandheid draag“ (Jerem. 15:15). Zij groeien maar onder Uw langmoedigheid en Uw kerk dreigt als tot niets te komen onder Uw langmoedigheid. Een zwaar stuk. Geen aardigheidje uit de bijbel, waar we gemoeidelijk over speculeren kunnen, dat het wel nog meevalt met Gods toorn, want, zie Hij is langmoedig! Wanneer de langmoedigheid zo gezien wordt, dan is daarom de vraag gerechtigd: kent ge Uw strijdpositie wel in deze wereld en kent ge de rijkdom van Gods belofte wel, die in de vervulling nog toeft. Want „als gouden de portalen zijn“ van het beginsel der eeuwige vreugde, dat hier genoten wordt (Z. 22 H. C.), „hoe zullen dan de zalen zijn?“ Wachten DUURT LANG. En wachten is zwaar. Maar door het gelóof verstaan we, dat 's Heren langmoedigheid over Kain vol van

verschrikking is, maar over Enos vol van zegening. De Here is niet onbesuisd en onbeheerst in opbruizende toorn. Hij is het óók niet in opbruizende liefde en wanneer de HERE tot Mozes komt op de berg Sinaï, dan presenteert de Here Zich a.h.w. aan Mozes: „En de HERE ging aan zijn (nml. Mozes') aangezicht voorbij en de HERE riep: HERE, God, barmhartig en genadig, langmoedig en groot van goedertierenheid en trouw, goedertierenheid bewarende aan duizenden, schuld en misdaad en zonde vergevende, maar Hij laat zeker niet ongestraft, bezoekende de schuld der vaderen aan de kinderen en aan de kinderen der kinderen, aan de klein- en aan de achterkleinkinderen“⁴⁾. En deze Zijn volk vertroostende en vermanende lof, die de Here Zichzelf geeft in deze deugdenreeks schalt ook de ganse Heilige Schrift door⁵⁾. Hij is langmoedig over Zijn volk: Hij snijdt geen draden door en maakt geen gedane zaak met een hardnekkig volk, maar Hij draagt het, opdat Messias komen zal en in Zijn bloed de zonde van Zijn volk verzoenen zal. Hij is ook in de nieuwe bedeling langmoedig over Zijn volk, opdat Zijn getal volkomen worden zal. Dus enerzijds geldt: die langmoedigheid des Heren is een grote zegen voor Zijn volk. De Here toeft a.h.w., opdat Zijn werk volkomen worden zal. Zijn werk van toevergadering, van rechtvaardigmaking, heiligmaking, heerlijkmaking. Wie zou Hem daarom niet prijzen? Maar anderzijds geldt ook en blijft gelden: voor wie waarachtig met de Here leeft, blijft Zijn langmoedigheid een zwaar stuk, want nóg zijn de goddelozen niet verdaan, nóg zijn de rechtvaardigen niet gezegend in volkomenheid, nóg is de zaak van het volk Gods niet publiek bekend gemaakt de zaak van de Zoon van God te zijn (vgl. art. 37 N.G.B.). Dus beproeft de Here Zijn volk juist dóór Zijn langmoedigheid, om te zien wat er in dat volk „zit“; beproeft Hij Zijn volk om te voorschijn te laten komen, wat in het hart van het volk is; beproeft Hij Zijn volk, of dat volk wel kent de volharding der heiligen in de oefening van het geloof en de werkzaamheid van het gebed. Dat stelt Christus Jezus ons voor ogen, als Hij in Luc. 18 de gelijkenis vertelt van de weduwe en de onrechtvaardige rechter (Luc. 18:1-8). Maar daarover in het volgende artikel, dat deze reeks zal afsluiten.

Spakenburg.

KAMPHUIS.

⁴⁾ Vertaling Dr W. H. Glaser in K.V.

⁵⁾ Vgl. het haast reformatieve optreden van dit „genadig en barmhartig, langmoedig en groot van goedertierenheid“, dat steeds teruggaat op deze zelfpresentatie des Heren aan Mozes: Num. 14:18; Neh. 9:17; Ps. 86:15; 103:8; 145:8; Joel 2:13; Jona 4:2.

UIT DE SCHRIFT

Berusting? Neen — bekeering!

De goddelooze verlate zijn weg, en de ongerechte man zijn gedachten; en hij bekeere zich tot den HEERE, zoo zal Hij Zich zijner onfermen, en tot onzen God, want Hij vergeeft menigvuldiglijk. Want Mijn gedachten zijn niet ulieder gedachten, en uw wegen zijn niet Mijn wegen, spreekt de HEERE.

Want gelijk de hemelen hooger zijn dan de aarde, alzoo zijn Mijn wegen hooger dan uw wegen, en Mijn gedachten dan ulieder gedachten. Jes. 55:7, 8, 9.

Het Schriftwoord uit Jesaja 55 wordt nogal eens op den klank af geciteerd, om daaruit stichting te vinden in een bepaalde levenssituatie. Doorgaans

¹⁾ Prof. Schilder merkte eens in dit blad (de vindplaats ontging me) t.a.v. dr Berikouwer en dr Ridderbos op: „langmoedigheid zeggen ze, goedmoedigheid bedoelen ze“.

²⁾ In een redebeleid, dat op sommige punten af te wijzen is, schrijft dr Ph. J. Hoedemaker (Zonde en genade. De tijd der Richteren, Amsterdam, z.j., bl. 32) over deze tekst deze prachtige woorden: (De naam des HEREN aanroepen, dat is) „het belofte Heil van BOVEN te verwachten, en de komst van de Heilaanbrenger af te smeken“.

³⁾ Een goede typering van Gen. 3:15, maar met voorzichtigheid te gebruiken! In de vorm, waarin Gen. 3:15

is gesproken is het geen beloftewoord aan de kerk, maar een „oorlogsafkondiging“ aan de slang. Dat o.m. moet bedacht worden in de debatten over het al of niet conditionele van Gods beloftewoord aan ons, zoals die debatten in de Prot. Ref. Church gevoerd worden. (Rev. de Boer in „Concordia“ wijst op Gen. 3:15 om te bewijzen, dat Gods beloftewoord aan ons inconditioneel is).

grijpt de kerkmensch immers naar dit woord, wanneer de levensweg gaat door nevelen en raadselen.

U weet dat wel: men wil zich troosten met de (op zichzelf juiste gedachte), dat Gods wegen hooger en daarom anders zijn dan die van den kortzichtigen, afhankelijk mensch. En hoe vaak hebben bedroefden en geslagenen uit den mond van vertroosters deze woorden kunnen hooren, om hen te drijven op den weg der berusting.

Tóch heeft men dan, goedbedoeld, de werkelijke boodschap in dit Schriftwoord van haar scherpe snede beroofd.

Want gaat het in dit woord dáárom, geslagenen en verstomden, neerzittend bij de scherven van het levensgeluk, tot berusting te vermanen?

Geen sprake van! Wanneer u dat achtste en dat negende vers maar niet uit het verband van heel het hoofdstuk uitticht, wanneer u maar geen caesuur aanbrengt tusschen deze verzen en het zevende, ziet u aanstonds, dat het de bedoeling des Geestes niet geweest is, door den mond van Gods knecht Jesaja, meer dan een eeuw tevoren, de ballingen van Zijn Bondsvolk in Babel, berusting te prediken — maar bekeering.

Want die heeft de Kerk-in-ballingschap noodig als brood. Er zijn wel kruisende wegen — maar verstaat u hier het woord „kruis“ als 't u blijft niet in den zin, waarin de spruakmakende gemeente het meestal doet: levensnarigheid, en leed, en lijden. De wegen van en in die Verbondsgemeenschap daar in het stamland van haar vader Abraham kruisen in dezen zin Gods wegen, dat het goddelooze wegen zijn. En hun gedachten zijn dáárom niet 's HEEREN gedachten, wijl zij ongerechtig zijn, en ingaan tegen wat duidelijk geopenbaard is.

De HEERE had immers in Zijn getuigenis, in het boek des Verbonds, dat alle zeven jaren op het Loofhuttenfeest voor de ooren van het gansche volk (mannen, vrouwen en kinderen) gelezen moet worden, de wegen geopenbaard, waarop Zijn volk, als een koninklijk priesterdom, wandelen moet.

Dat Woord is zeer nabij u, zegt Mozes, in uw hart en in uw mond.

En omdat Israël deze wegen verlaten heeft, is de HEERE gekomen met de wraak des Verbonds: om zijn schrikkelijken afval, in bondsbreuk en Woordverlating, heeft Hij het bezocht met het oordeel der verstrooiing en wegvoering.

Het is die versmalde, gedecimeerde Adventsgemeente, ondanks al haar ongerechtigheid toch de bruid van Christus, welke de Geest des HEEREN daar in Babel aan zichzelf ontdekken wil, opdat zij haar nood en ellendigheid recht zou leeren kennen, en zoo, uit de diepten, ootmoedig den HEERE zou leeren zoeken en dienen.

We mogen dus de boodschap Gods in onzen tekst niet „doorzagen“, door de verzen 8 en 9 te separeren van het zesde.

Want dáárin is reeds sprake van „weg“, en van „gedachten“. Onomwonden zegt Jesaja het, tot dat volk-in-ballingschap: „de goddelooze verlate zijn weg, en de ongerechte man zijn gedachten“.

Aanstonds rijst hier de vraag: wat is er dan toch met dat volk loos, dat Jesaja zulke scherpe, haast-aanstootelijke woorden gebruikt: „goddelooze“, „ongerechte man“ —?

De zware kastijding heeft dat volk toch wel wat geleerd, getuige de klaagzangen, welke juist in deze periode onder Israël geboren en gezongen zijn. Ik denk aan de psalmen, welke den bitteren nood der ballingschap raken: Ps. 74, 79, 80, 89, 137. En aan de vijf ontroerende klaagliederen, die — op den naam van Jeremia gezet — in de Heilige Schrift voorkomen. De bruidskerk heeft het dan toch wel leeren zien, welke diep-schuldige wegen zij gegaan is, toen zij de afgoden naliep, en het eigen vleesch diende — en welke goddelooze gedachten zij koesterde, toen zij het Verbond der genade brak, en den Geest des HEEREN smaadheid aandeed. Die weg en die gedachten heeft Israël toch wel radicaal verlaten: ze richten nu toch geen afgodsbeelden meer op, daar in hun kolonie nabij het kanaal de Kebar — ze rooken niet meer op de hoogten — en hun priesters leiden hen toch weer naar de gedachten en op de wegen van Jahwéh??

En tóch.....!

Jesaja schrijft dit klemmend vermaan rustig neer, opdat het straks, meer dan een eeuw later, als het scherpsnijdend zwaard des Geestes harten mag breken, waarin gedachten leven, diametraal de gedachten des HEEREN kruisend — en aan wegen mag ontdekken, die alles behalve Gods wegen zijn.

Wat is dan de deformatie, die knaagt aan den wortel van Israëls adeldom als bruid Gods, gedachten en wegen verdervend, de waarachtige bekeering tegenstaande?

Er zijn er onder het Bondsvolk in Babel maar ál te veel, die daar volkomen ingeburgerd zijn. Zij hebben daar maatschappelijk best geboerd. Velen hebben hun schapjes op het droge. En als je nu daar in den vreemde een goed stuk brood hebt en gevulde vleeschpotten — als je vrijheid gelaten wordt, om Jahwéh te dienen, onder leiding van je eigen priesters, zonder eenige verplichting om voor de heidensche goden te buigen — als je zelfs proselieten moogt maken uit de onbesnedenen — waarom zou je je dan druk maken, om naar Kanaán terug te keeren? De oude glorie is daar tóch weg. Aárons altaar ligt in puin, Tempel en stad zijn een ruïne, Davids dynastie is een verstorven tronk geworden..... wat zou je dan het rustige, zekere heden verruilen gaan met een onzekere, veelbewogen toekomst? Bovendien: die lange, vermoeiende reis, en daarna die omslachtige, netelige wederopbouw! En dat zonder voldoende kapitaal mischien, en zonder militaire beveiliging! Neen, wij blijven maar rustig hier: kun je in Babel niet evengoed den HEERE dienen als in Jeruzalem?

Dat is de goddeloosheid, in gedachten en wegen, die Jesaja bestraffen moet. De instelling op het leven, waarvan zij zich bekeeren moeten. Een instelling, die puur-vleeschelijk is, ondanks de vrome camouflage in 't spreken over het dienen van Jahwéh. Een instelling, welke één permanente, grove ontkenning is van de wezenlijke beteekenis van het Verbond. In feite verkiest Israël de rijkdommen van Babel boven de versmaadheid van Christus. Zij nemen daar in den vreemde Mozes' náám druk op de lippen, maar aan Mozes' geloofskeuze staan zij volkomen vreemd. En daarom is het zoo grondig-mis met het Bondsvolk.

Laten we dus maar niet dit Schriftwoord over Gods gedachten, welke niet de onze zijn, en onze wegen, die

de wegen des HEEREN kruisen, tot een „dierbaar“ troostwoord maken, dat zulk een verzachtend verband is op de wonden van ons leven — het snijdt diep en vlijmend in ons vleesch in..... gelijk ook de bedoeling des Geestes er mee was voor het Bondsvolk in Babel.

Het is immers een eisch tot bekeering, niet een raad tot berusting.

De waarachtige bekeering van den mensch bestaat, naar de Schriften, altijd in deze twee stukken: eigen gedachten en eigen wegen verlaten.

Naar de Schriften!

Niet alleen Jesaja leert ons dat hier — maar ook het Nieuwe Testament.

Het opmerkelijke is immers, dat in de Grieksche taal twee woorden voor „bekeering“ worden gebezigd, die elkaar aanvullen: het ééne beteekent: er anders over gaan denken (eigen gedachten verlaten) — het andere: nu ook een anderen weg inslaan (eigen wegen verlaten).

Als u Handelingen 3:19 opslaat, vindt u daar beide woorden gebruikt. Petrus zegt daar: „betert u dan“, (daar gebruikt het Grieksch 't eerste woord: er anders over gaan denken) „en bekeert u“ (dat is in 't oorspronkelijke het tweede woord: een andere weg kiezen). „opdat uw zonden uitgewischt worden“.

En die bekeering vraagt de HEERE in Zijn Woord. Van Israël, dat de ballingschap in feite ziet als het einde van Gods wegen met Zijn volk, en niet als een onderdeel van Zijn eenen, heerlijken Verlossingsweg, in den komenden Christus. Met die gedachten blokkeert het Christus' snellijk komen tot Zijn Tempel. En daarom wandelt het in wegen, waarop de Geest niet werken kan.

Die bekeering vraagt de Schrift ook van ons. Ze begint bij de bron: onze gedachten en ze beslaat heel ons leven: onze wegen.

Is dat nu niet, om te beven, dagelijks? wanneer we den HEERE tot ons hooren zeggen:

„Want gelijk de hemelen hooger zijn dan de aarde, alzoo zijn Mijn wegen hooger dan uw wegen, en Mijn gedachten dan ulieder gedachten“.

Groningen.

J. SMELIK.

KERKELIJK LEVEN

Noord-Oost Polder

In onze commissie op de Synode hadden we ook een rapport te behandelen, dat betrekking had op het werk in de Noord Oost Polder. Opdat we een goed beeld van de situatie aldaar zouden hebben, werden we door de kerkeraad van de Noord Oost Polder uitgenodigd om daar eens een kijkje te komen nemen. We hebben daar onder leiding van de pastor loci Ds C. G. Bos de polder bezichtigd en wie het alles gezien heeft, die is daar zo van onder de indruk gekomen, dat hij niet laten kan, om iets van zijn bevindingen mee te delen. Toen ik daar alles kon zien, dacht ik: dit moest heel ons kerkvolk kunnen zien. Dan zou met veel meer VREUGDE in de collecte voor deze kerk worden geofferd. Neen, het is niet zo, dat men, wat de collecte aangaat, over het meeleven van de kerken te klagen heeft, maar het is zo jammer, dat niet allen kunnen zien, waarvoor men offert.

de: het werkstuk en een symbool van een afval, die opnieuw heel de mensheid naar de ondergang drijft.

Maar ook thans zet God in verheven majesteit zijn werk voort. Hij redt daartoe nu niet één man met diens gezin uit een ondergaande wereld. Neen, Hij verkiest midden in een zondige mensheid, die zal blijven voortbestaan, en steeds dieper zal vallen, één man om Zijn vriend te zijn. En uit die man zal Hij daarna één volk verwekken, dat het eigen volk, de eigen kerk des HEREN wezen zal. God roept Abraham en maakt hem tot zijn eigendom. Maar ook om Abraham verschijnt de grauwe verschrikking van de afval. Abraham's oudste zoon is immers Ismaël, de besneden, die in Izak Gods kerk vervolgt. En is Izak's eersteling niet Ezau, de onheilige en hoereerder, die zijn door God hem geschonken eerstgeboorterecht verkwanselde?

En wat zo in Abrahams gezin begon, bleef in zijn geslacht. Ja, het werd steeds erger. Het is één verschrikking de historie van Abraham's volk na te gaan. O zeker, wat God voor en in Israël deed is wonderlijk en heerlijk en vol van genade en trouw. Maar wat Israël praesteerde is ontzettend. Nauwelijks heeft God dat armzalige, eigengereide, altijd kankerende volkje bij de Sinai tot zijn eigendom gemaakt, of het stort zich in het moeras van de gore kalverendienst. En een korte tijd later moet God het zelfs veroordelen tot algehele ondergang in de woestijn. Zeker, onder Jozua gaat het een poos prachtig. Maar daarna komt de grote misère! Het thema van de historie die dan begint is ten volle afval, afval, afval. Vele malen grijpt God in. Hij kan het niet laten zijn volk te redden. Maar het helpt niet! Het is steeds hetzelfde droevige lied: Israël rukt zich los uit Gods reddende hand en doet dat, waarover de hemelen zich ontzetten en huiveren: het verruilt hun enige, heilige trouwe God voor de drekgoden der volkeren, voor dat wat niets is (Jer. 2:10-13).

En wat de richtertijd te aanschouwen gaf, ber-

De Noord provincie 1 diensten w doenlijk, di Amersfoort merkbaar, groeten.

Emmeloec een centru kerkdienst niet alleen nodig. De j lenhove-Ca Men was e predikante werd gebe ze het een Bos preek de limiet, steld: ande

Nu moet maar men kan begin polder één sen zullen. Op dit mo Emmeloord oostpolder, altijd maastasten. Zo in de Lem gegeven, o de dienst u werkkamp. Het is pra groeit. Van sen, die zie tieven van. Ik vind he van één gr ering zoekt groeit, dan tweede pre met twee wordt een. wijk wordt kerkelijk Afrika ook goede kon meer dan Noordoostp zware uitgi niets. Alles gevallen k de bouw v is in de p bije toekon vergaderple een al te de duur es een paar v en we zijn zulting behu besteden. I staat men dat merker waren er f 1 Januari s ledenaantal elkander w over het gr ook veel vr dit moment

haalt en zeldzamer. Steeds klei aan Jakob in de afgr afgoderij. als kaf ve het Oosten dig volk. nu niet mi

Het is waarheid: gaande afv deel der b los. Hij b gericht we is maar ee is definitie toch het c der vader nade.

Zal het t erger dan maar mog moufleerd betrachting juist dit is gevaarlijke Gods volk dan voltre Op het me volk wordt kostbaarste oude kerk nimmer te massa van ham de ve pen (Rom. En nu

Schooldag 1951 (vervolg)

HET GROTE GEVAAR

C. VEENHOF

Wie de geschiedenis van Christus' kerk, zoals deze zich op aarde afspeelt, overziet, zal al heel gauw door twee daarin werkzame, geheel tegenstrijdige, motieven getroffen worden.

Vóór alles zal hij ontdekken, dat Christus, de Zone Gods, door alle tijden en op alle plaatsen degenen, die de Vader Hem gaf, vergadert, beschermt en onderhoudt en ze zo maakt tot leden van zijn lichaam, tot het volk Gods, dat eenmaal de nieuwe aarde vervullen zal. Dit werk van Christus is het eerste en het laatste, het allesbeheersende in de geschiedenis van Gods kerk.

Maar daarnaast, daartegenover, daar dwars doorheen, zal hij óók nog wat anders zien. Hij zal n.l. getroffen worden door deze benauwende werkelijkheid, dat van de aanvang af heel velen, ja, de grote meerderheid van hen, die aanvankelijk tot de kerk vergaderd werden en zo tot de kerk behoorden, afvallen en ondergaan. Of, anders gezegd: hij zal stulten op een rusteloze, geweldige energie van Satan, die in de kerk, onder de kerkleden, tegen Jezus Christus inworstelt en, gerekend naar wat voor ogen is, door een altijd voortgaande afval Diens werk voor een zeer groot deel verijdt.

Als we nu de historie der kerk in vogelvlucht bezien, ontdekken we de gruwelijkheid en de ontzaglijke omvang van deze afval onmiddellijk. Als 'n dikke, zwarte streep vertoont hij zich in het panorama dat zich dan voor onze ogen ontrolt.

Naar de belijdenis der vaderen begon de Zone Gods reeds in het begin der wereld met de vergadering van zijn kerk. Hij grijpt Adam en Eva onmiddellijk

na hun schepping met zijn woord, maakt ze zo tot leden van zijn lichaam en zal, via de gehoorzame volbrenging van de hun van Godswege opgedragen taak, zijn gemeente doen groeien en rijpen tot ze de volkomenheid bereikt.

Maar nauwelijks is de komende Christus met dit alle eeuwen omspannende werk begonnen, of de ellende begint. Adam en Eva komen in opstand tegen God. Zij verwerpen Diens woord. Zij verslingeren zichzelf aan Satan. Dat wil zeggen: de afval is een feit geworden. En de Heilige Geest moet op de eerste bladzij van het boek der kerkhistorie ook het verhaal van de moedwillige afval van de levende God opschrijven.

Maar — God zij geloofd! — de Koning der kerk legt zich bij deze afval niet neer! Hij wil en zal ondanks alles zijn kerk toch verzamelen. En zo zien we, dat God in zijn wonderlijke genade Adam en Eva opnieuw grijpt en ze maakt tot de eerstelingen van zijn verlorne kerk.

Maar ook de afval gaat door! Het eerste kind der kerk, de oudste zoon van Adam en Eva, wordt ook de eerste afvallige in de bedeling der genade! En van hem uit vreet die afval in een razend tempo en met onstuimige kracht verder. Na niet zo heel veel eeuwen is het mensdom, op een enkele uitzondering na, van God afge gevallen. De ganse mensheid is dan één brok geconcentreerde ongerechtigheid. En God maakt, door de catastrofe van de zondvloed, een abrupt einde aan de eerste wereld.

Ook nu gaat God evenwel onverstoort voort met het vergaderen van zijn volk. In Noach's gezin draagt Hij haar, door de vloed heen, de nieuwe wereld binnen. En uit Noach's zaad zal zij groeien tot het einde wordt bereikt. Maar zie: ook de afval gaat via de ark van de oude naar de nieuwe wereld. Hij openbaart zich onmiddellijk na de vloed in Cham. En weer tast hij in korte tijd de ganse mensheid aan. Na niet zo heel veel jaren verrijst de toren van Babel op aar-